

Nro. 13.

**A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

*Költ Bétsben, Pénteken Februáriusnak 12 ik napján
1802-ik esztendőben.*

Frantzia Respubliká.

Frankfurtból, Februar. 3-dikán. Egy Jan. 27-dikén költ Lyoni levélben ez olvastatik: — „A' Cisálpínai Konzúlta; el végezte az Országglóziék' lejendő tagjainak ki nevezését. Bonaparte, a' Fr. Első Konzúl, az Olosz Respublika Első Elölülőségé, Melzi el' Erile pedig, ugyan annak Második Elölülőségé neveztetett. Az Első Konzúl megjelenvén, tegnap (26-dikban) a' Konzúlta gyűlésében, fel valóta az Olosz Respublikai Elölülőség, a' melly a' Frantzia Első Konzúlsággal egyenlő hivatal.“ — Lehessen e' ezen tudósításnak hitelt adni, vagy pedig hogy miként egygyezhessen megennek a' két fő hivatalnak, a' Fr. Első Konzúlságnak és Olosz Elölülőségnek viselése, egy személy-

ben? ez iránt még bővebb tudósításokat kell vár-
nunk. Annyit a' Strasburgi levelek is erőltetnek,
hogy az Első Konzúl meg kínáltatott volna az
Olafz Elöljárósággal: de nem akarta különbenfel-
válólni, hanemha Második Elöljáró is rendelte-
tődne melléje.

Lyonból, Jan. 25. dikién. Az Első Konzúl mus-
tráját tartotta ma reggel az itt lévő katonaság-
nak, a' melly nagyobb részint Egyiptomból jött
haza. A' Bonaparte piatzán esett a' mustra. —
Véghetetlen sokaság volt jelen, a' mellyet annyi-
ra meg igazt a' Bonaparte láthatása, hogy csak
nem el felejtkezett arról, hogy régi fényességé-
nek a' Terrorista idők béli omladékjain tojong.
A' Konzúl lóhátan jelent meg; a' sok nevezetes
kísérői között voltak, Murat, Duhesme, Bessieres,
Duroc, 's más Generálisok és Adjutánsok. Min-
den csoport előtt meg állapodván, és némely vén
Gránátérosokat név szerént elő szollitván, beszé-
getett velük, tudakozódott tőlök, ditsérte őket,
és sokaknak érdem fegyvereket osztogatott, kik
közzül délben feles számmal ebédelték nálla. A'
nép sok versben kiáltotta: éljen Bonaparte!

A' *Lyonban* folyó sok fényes bálaknak leírásá-
val árkusokat töltenek bé az ahoz értők. — A'
Defenseurs nevü Párisi Ujság sértő kifejezése-
ben adott elő egy költött mészkarás bált, a' vi-
lágon elegyesen folyó, vétkes, virtuosus, szeren-
tsétlen, nevetséges, nagyra vágyó, alacsony, ön-
nönhafzonkereső, 's több e' féle minden napi
példákat ábrázolván le: — „Két embert, ugy-
mond, egy nagy politikai mészkarás bálban ad-
dig mészgáltak, hogy réa uován, a' karban egy
lörsiba vonták bé magokat, és onnét nézték a'
jelentévoeket. Leg előbb is egy Tollagvisgáló
nagy ember tünt a' szemekbe, a' ki szüntelen az
 eget nézte egy teleskopummal; több mint öt-
ven ezer tífllagot nevezett meg; éppen a' Herschel
plánétájának meghatározólaban kattanott foglala-

tösködni. Mingyár ennek háta megett jött fekete fejem ruhában, szörnyű palzomantoson egy nagy finántziárius; mingyár a' fel puffadt pofajiról meg lehetett ismérni, hogy nem maradt volt ki az expeditziókból: a' körüllette álló sok nyalakodó hizelkedő embereknek tsak a' válláról beszélt; alig lehetett rá ismérni, hogy az előtt két elztendővel, előbb mint *köszörüs*, az után mint *gaukler*, úgy jelent volt meg a' bálban; a' felesége akkór mint mosóné, most pedig mint Sultánné, úgy jelent meg. A' polota közepin állott egy régi módi öltözetű ifjú ember; a' kezében egy tekerts papiroffat tartott; úgy látzott hogy déklámál; az emberek tiszteletből mind távolatska állottak tőlle. Ez egy *scharlatan* volt: hanem Apollónak látzott öltözködve lenni; a' izabója, *Harlekin*, éppen ruhát mért néki, hogy más nap valamelyik Bölts képiben jelenhesse még. Ott volt *Ioilius* is Romai ruhában, azt az oráziót tartván a' kezében, a' mellyet más nap a' Senatus = Konzultában elmondani szándékozott; a' szemeiből tündöklött ki a' belső eleven tűz; ma Tribunusi ruhában, elztendővel ez előtt, mint rabszolga úgy jelent meg."

Lyon, Jan. 29. dikhén. — Az Első Konzúl tegnap reggeli 6 órakor ide hagyá városunkat: a' velle itt volt Külfő és Belső Ministerek meg 27. dikhben visszfa útaztak Páris felé.

Páris, Jan. 31. dikhén. — A' ma kijött Moniteurben ki hirdettetett a' Cisálpínai Konzultának Lyonban véghez vitt munkája, valamint szintén az ő új Konstituziója is ezen tizim alatt: *Az Olasz Respublika Konstituziója.* — Ezen Konstituzióban ezek a' nevezetesebb tizikkelyek: A' Római Apostoli Vallás, a' Statu' vallása. A' Kormányozás, egy Elölülöre, egy Vice = Elölülöre, Ministerekre, és Törvényhozó Tanátsra bizattatis. Az Elölülő tiz elztendőre valasztatik:

hanem ez eltevén, ismét meghatározatlan időre valasztathatik. — (Mafszór bővebben.)

Melzi, körül feljebb emlékezet vala, már ki vezetett Vice. Elölülőnek: hanem, hogy ki fog az Élő Elölülő lenni, eről semmit nem említ még most a' *Moniteur*. — Jan. 26-ikián egy gyökeres beszédet mondott el Bonaparte a' Konzulban.

A' tudományok és mesterségek Egyiptomi volt Kommissiójának égygyik tagja, *Contelle*, a' Párisban lévő Nemzeti Institutum gyűlésében felolvasa a' *Sinai hegyen tett útazásának* vezetés leírását. Ezen Kommissiónak tagjai végzetlenül gazdagsággal érkeztek Frantzia országba vizsgálva azon tárgyak dolgában, a' mellyek az ő figyelmeztetések alá tartoztak. Remélni lehet, hogy az Országlószékek jó indulatjából az idegen országi tudósoknak is fognak azokkal szolgálni.

A' Megtartó Tanáts hoz, minekelőtte a' Törvényhozó Tanáts és Tribunátus egy ötöd részének megújításához fogott volna, ilyen emlékeztető irás érkezett a' Kormányozóséktől: — Senátorok! A' Konstitúciónak 34-dik cikkelye azt kívánja, hogy a' Törvényhozó Tanátsnak és Tribunátusnak egy ötöd része a' Respublika 10 ik esztendejében újjak által tseréltetődjön fel; már pedig a' 4-dik hónapját is meg értük ezen esztendőnek. A' Konzulok úgy ítéltek, hogy kötelességek hozza magával, hogy a' ti figyelmeztetéseket ezen környülállás eránt fel terkentsék. A' ti böltsésségeket által látja annak szükséges voltát, hogy fiemetek kell mind azoknak a' lépéseknek meg tevésével, a' mellyeknek ezen tagok' meg újittatását meg kell előzni. — *Bonaparte, Első Konzul.*“

A' Megtartó Tanáts csak két versben szokott rend szerént minden Dekás alatt ülést tartani: hanem az ólta, hogy a' Konzuloktól ezt az emlékeztetőt vette, négyzer tart. Klőbb a' Tör-

vényhozó Tanács tagjait vette elő. Hogy minden részre hajlásnak színet el kerülhesse, azt végezte, hogy a' tagokat az Alphabétum rendje szerént vegye elő, az az, hogy a' kiknek neveik A. betűn kezdődnek, leg előbb, a' B. betűn kezdődők, az után, a' C. betűn kezdődők harmadik versben, vétetődjenek voks alá, és így rendre végig, a' V. betűn kezdődőkig. A' Törvényhozó Tanácsnak 300, a' Tribunatusnak pedig 100 személyből kell állani. Ez szerént a' mostani tagok között, a' Törvényhozó Tanácsból 240, a' Tribunátusból pedig 80 tagokat hágy meg jövendőre a' Megtartó Tanács' voksolása; és ha azok, a' kik a' Törvényhozó Tanácsból 240 = nen, a' Tribunátusból pedig 80 = non, leg előbb az ő nevek első betűje szerént fognak elő vétetődni, a' voklok többségét is meg tanálják nyerni, úgy az az ötöd rész, a' mely utóljára marad, ki fog a' képviselőségéből lépni, és ki lépését csak a' történetnek köszönheti, és nem annak, mintha a' ki maradásra egyenesen ki választatott volna, mely történettől némelyek az Oppozitziónak nevezetesebb tagjait előre féltették. — A' leg elsőbb rend béli voksolásból úgy jön ki a' dolog, hogy az Alphabétum, vagy az A. B. C. fokokat meg fog a' képviselőségben tartani: leg alább bizonyos az, hogy a' mely 20 nevek leg előbb elő vétettek, a' vokloknek tellyes megégygyezések által minyájan meg marasztodtak.

A' ki maradó Tribunosokat, most mingyár ujjontan választhatja a' Megtartó Tanács, olyan feltétel alatt, ha a' *Nemzeti Notabelek* laistromában találtnak — (itt, azt kérdik némely olvasóink, hogy: *hát mik azok a' Nemzeti Notabelek?* a' mely kérdésre a' M. Kurir a' jövő postán fog meg felelni) — a' ki maradandó Törvényhozók ellenben, esztendő előtt nem választhatdnak. újra.

Az Admirál *Gantheaume* hajós serege is uj-

Jentan ki evezett a' Touloni kikötőhelyből a' tengerekre. Gondóljak, hogy ez is St. Domingo szigete felé evez. Ez is feles fegyveres népet vífzen.

Török Birodalom.

Konstantinápolyból Détzemb. 28:dikán. — Az Egyiptomi Anglus fő vezér *Hutchinson*, nagy pompával temettette el azon négy *Beyket*, a' kik annak alkalmatosságával, midőn a' Kapitány *Bascha* hajójára vitetődtek volna fegyver fogtak és el estek. Ezen történetért olyan hathatósan ki költ *Hutchinson* a' Kapitány *Bascha* ellen, hogy ha szintén verekedésre nem került is közöttök a' dolog, de különben elég hevesen vetélkedtek egymással. — *Hutchinson* már ki állította volt fegyveresen az Anglus sereget, és úgy kérte ki a' három meg sebesedett *Beyket*: a' Kapitány *Bascha* ellenben úgy mentette magát, hogy a' *Beyk* ezen szerontsétlenségeket magoknak tulajdonithatják; nem kellett volna a' Császár ígéreteiben kételkedni, és nem kellett volna magokat szembe szegzeni a' Császár parantsolatjával. A' Császár egyéb erant is tökéletesen meg volna a' felől győződve, hogy a' Londoni Udvar nem akar a' Török birodalomnak e' féle belső ügyesbajos környülállásaiba avatkozni, és fegyveres seregeinek Egyiptomba való küldése által nem egyébre tzelozott. hanem hogy annak vissza foglalhatásában a' Portának segítségül légyen, 's az után azt néki olyan módon által engedje, hogy akár melly Kormányozás módját tettzése szerint fel állithassa benne, —

Meg érkezvén ezen történetnek híre Konstantinápolyba, az itt lévő Anglus Követtel *Lord Elgin*nel is közölte azt a' Porta, olyan megjegyzéssel, hogy nem gondólja, hogy maga a' Londoni Udvar is helybe hagyná a' *Gen. Hutchinson*

son tselekedetét. Egyszermind Kurirt küldött el a' Porta Londonba, olyan követséggel, hogy az Udvar adattassa ki azokat a' Beyket, a' kiket Hutchinson a' maga védelmezése alá vett.

A' Korfu béli lakosok ismét fel zendültek egymás között, és most a' nép' pártján lévők az erősebbek.

Nagy Britannia

Itt nagyon meg tzafolatott ez úttal az a' köz példabeszéd, hogy egy Proféta sem volna kedves hazájában. Doktor *Jennernek* sok ezer forintokból (némelyek szerint 20 ezerből) álló elzandóként való fizetést rendelt az Országlószerék a' tehénhímővel való béoltásnak feltalalásáért, és közönséges hasznuvá való tevéséért.

Pratt nevű Anglus, egészfzen ki tanulta az Egyiptomiaknak a' tyúk nélkül való tojás kiköltésben álló mesterségeket. Haza érkezése után, 67 tyuktojással tett próbat meleg fővényben, és olyan jól el találta a' melegségnek mértékét, hogy mind a' 67 ki költ, és a' tsirkéknek nevelésében is olyan szerentsés a' jól mérsékelt meleg által, hogy már három hetűsök, és mind egéffégesek a' tsirkéi.

Helvétziai Respublika.

Itt is Konzúl lábra állott a' dolog folyamataja. A' *Landamman* nevezet itt éppen azt a' fő Kormányozó személyt jelenti, a' kit Frantzia országban az Első Konzúl. Eddig csak *Reding* volt egyedül Helvétziai *Landamman*: hanem Párisból való vissza jövele után Második *Landamman* is neveztetett melléje. — Ez a' *Reding* is híres katona volt annak idejében. Most özvegy ember: csak egy leánya van, a' kit példás (gondviseléssel) neveltet.

Magyar Ország.

Nagy Kallórol 17-ik Januar. 1802.

A' Kurirnak egygy' furtsa történettel szolgál, melly eseti éppen Karátson után való nap Szatlmár Vármegyében a' Györteleki Vendégfogadóban, a' hol a' Vendégfogadónak vólt két jöféle hozott sertéste, a' mellyet a: olba tartott. Meg lejdivén ezt négy kondások, rá tették a' tzelt: hogy el lopják; de nagyon sokáva halasztották a' dolgot, mert a' Vendégfogadós el adta a' sertéseket, a' mellyet nem tudtak a' kondások. Az emittett napon jön Erdélyből valami Olasz égygy medvével és egygy majommal, mellynek mutogatásával kereskedett, bé szálla' Vendégfogadóban ésjjól tartván a' medvét és majmot éjtzakára bé zárja az olba mellybe voltak az előtt már el adott sertések. El jönnek a' kondások is mikor már le feküdtek a' Vendégfogadóban, mennek az ol' ajtajához, hajják, a' nagy izuszogást az olba, vállalkozik egygy a' kondások közzül, hogy bé mennyen az olba, 's le üsse a' szuszogó állatot sertésnek gondolván, bé megy, a' baltájával a' szuszogó állatnak mellyet a' setébe nem esmért nyakához tsap, de a' lántzról melly a' medve nyakába vólt le pattant a' balta, a' medve is fel ugrik meg kapja lábával a' kondást, ugyan tsak szorongattya, retsegteti, reménykedik a' meg tsi-pett kondás az ajtón álló kondás pajtásinak, hogy mennyenek szabadítására, bé megy azért ismét egygy másik kondás, hogy pajtását szabadítsa, ezt is meg kapja a' medve, 's mind a' kettőt még jobban szorongattya, ordítani kezdenek a' kondások, azomba az olba lévő majom is el kezdi a' sikoltást, mellyethalván az ajtóban lévő két kondások 's meg illyedvén el szaladnak. A' majom sikoltására fel ébred az Olasz a' Vendégfogadóban, ki megy lámpával másokkal egygvütt, láttya, hogy mitsoda szép rabjai vagynak a' medvének. Ri-

mánkodnak a' kondások, de az Olasz nem akarta szabadítani, hogy tovább is érezzék az ő gonosz szándékoknak jutalmát. A' metve retsegteti ropogtattya a' fogjokat, szájával a' mint az orrán lévő vas kantárról lehetett tépi a' kondások haját. Utollyára osztán meg vallották a' kondások gonosz szándékokat, 's ki szabadította az Olasz őket, 's büntetésül 60 R. forintokat kellett a' kondásoknak fizetni.

Tek. Heves Vármegyéből Januar. 29-ik napján. Ez előtt 9 napokkal, *Paszthó* mező városban, egyik érdemes Földes Úrnak kérésére el érkezett Pestről, nagy érdemü Ifj. Doktor Szombathy Úr, hozván magával egy egészséges tehén himlővel bé oltatott leánykát, és mingyárt oda lett érkezésének estéjén a' házi aszszonyfágot, és egy négy hólnapos fiatskáját, egy két esztendő s ritka szépségű leánykájával együtt bé oltotta. Ezekon kívül, még valami 9 nagyobb és kisebb idejűeket, még pedig olly szerentsélen, hogy kinek elébb, kinek utóbb kilentzed napra, még pedig vagy femni, vagy allig esmérhető badgyadással egészséges himlője ki ütött. — Bódog az Ország! Bódogok a' bűlök! Bódogok a' gyermekek, ha ez az áldott találmány Ország szerte bé vétetődik! Aldassék a' Teremtő, a' ki ilyenekre tanította az embereket!

Közép Szólnok Vármegyéből Januar 10-ikén. Ezen *Tek. Vármegyének Ordinarius Pkyfikuffa Öri Fáián László Úr* a' tehén himlő bé oltást el kezdette 's folytattya szerentsés ki menetellel, *Meltos. Báró Wesselényi Miklós Úr* Eő Nagyságának ezen Vármegyében fekvő *Zsibói Uradalomban*, és a' múlt Octobertől fogva számlálhatatlan gyermekeken tett próbát, nemcsak az említett Uradalomban, hanem másutt is ezen Vármegyében, és ezen kívül sok helységekben. Bár mind a' két Magy. Hazában bé vétetődne ez a' meg betsülhetetlen találmány.

Kolozvárról úgy írnak, hogy ezen városnak igen érdemes régi Patikárius, 's egyszersmind Magistratuális Senatora, és néhány elztendőktől fogva hasznos szolgálata Politziai Direktora, Tit. Maks Tobiasz Úr, ki múlt a' világból. A' kik közlelébről ismerték meg vallják felőlle, hogy nem csak Kolozvár, hanem Erdélynek nagyobb része ditsekedhenik velle, hogy egy egy ilyen embernek nevezetes patikai szolgálatjával ily számos elztendőig élhetett. Örvendjen, ha hozzá hasonlóhoz ennekutánna is szerentséje lehet: bizonyoson a' maradéka is boldogok lesznek, és sokaknak meg elégedéseket nyerik meg, ha attyok nyomdokait fogják követni.

Kolozvár melől, Gyaluból, Jan. 5. dikén. — Egyéb ujflággal most nem szolgálhatok, hanem hogy Országunkban a' havasokon minden felé té dig erő nagy hó esvén, a' múlt Décembernek 10. dike táján: azután harmad negyed nappal nyakra főre le óvadott, és minden vizeinket néhány napokig rendkívül fel duzzasztotta; melly miatt imitt amott rettentő vízbe fuladások történtek. Nevezetesen Gyalunál, Dec. 17. dikén, egy bizonyos Uri személy, hat lovas alkalmatossággal, hatod magával, a' számos szakadéknak néki hajtattván, iszonyú hajó törést (hogy így szóljak) szenvedé; két tselédgyéről, 's három lovától meg fosztaték. Ilyen a' vízzel való birakozás! —

A' Bz. Hunyadi egyik fokadalmában egy Czigány nem kapván a' lovának vizet, hogy meg itassa: meg haragszik czigányoson, 's két kupa bort töltetvén a' kalapjába, a' lovával meg itattya; bihető a' harmadikat maga szürtsölte fel. Meg itatván éképpen a' sátorfa hordozó holló: gerendát: fel máz reája, 's bitskadoz vele haza felé. A' Nyárszai határon egész betsülettel le fekszik alatta a' kaptzás Bucfalus, egészzen el nyúl

lik, nem mozdúl és nem is szuszog. Tapogattya simogattya végig meg végig, 's mindenképpen csak a' sül ki, hogy kutya fogra való Néki áll tehát nagy búval, 's megnyúzza. De imé! mikor már félig meg hántotta volna: fel pattan a' nyuzott dög, meg iramodik, 's vífeti a' bőrit, ugyan lobog, mint valami véres lepedött s. u. t. És így a' fok bor ital még a' lovat is megbolondította, nem csak az embert. — E' sem nagyobb képtelenség, mint mikor a' Horánzki disznajat félig meg perselték, 's akkor szaladt al a' tüzzel még pedig mészre.

Harmadszori Tudósítás.

Ez előtt másfél elítendővel jelentettem, sőt le köteleztem magamat mind a' két Magyar Hazára előtt, hogy a' *Struve Aszthenomakrobiótikáját* vagy a' gyengye élet meghosszabbításának, és a' gyógyíthatatlan nyavalyák húzásának a' mesteriségét Magyar nyelvre által fogom fordítani; ezen kívül hogy Jegyzések formájában a' *Brown*, a' *Keil*, a' *Röschlaub*, és a' *Darwin* állításait le fogom írni; azért, mert már azokról a' mi Hazánkban is minden beszéll, azonban azok más nemzeteknél közönséges irások által tudva vannak. — Ezen említett ígéretem terhes l'vón, azonban az orvoslás gyakorlása, mint legelső, és legfőbb foglalatosságom, töllem fok időt elhúrván, szavamat mind ez ideig nem tellyesíthettem. — Mostan pedig már csak ugyan tea mentem az említett Munkának az elkészítésére, sőt annak néhány hetektől fogva a' sajtó alá tétettetésére is. — Mivelhogy pedig ez a' munka III Rézfekből, és Nemetül LXII árkusokból áll; ezenkívül az én Jegyzéseim az első Rézfben magánál az egész Textusnál 4 árkussal többre mennek; e' mellett a' többi Rézfekben is tettem Jegyzéseket; tehát a' munka éjjel nappal mind egyre

nyomtatván is hamarább el nem készülhet, hanem csak a' következő időkre; u. m. az Első Rész a' most leg közelebb következő *Jósefi*, a' Második Rész, a' *Medardusi* = a' Harmadik Rész az *Augustusi* = Pesti vásárta. — Ezek szerint, minthogy a' Hazafiakat már régen függőben tartom; a' mi pedig leg nagyobb, minthogy ennek a' munkának az Első Részében a' Tehén himnlöt, vagy inkább a' Tehén kiliseket (Кубочки) leírtam, a' mellyeknek a' beöltögetása napról napra a' Hazában fzevlátomált jobban labra kezd kapni; következésképpen az azokról való tanításnak is mennél hamarabb a' Hazafiak kezébe való jutása elmúlhatatlanúl szükséges: tehát most Jósefi Pesti vásárkor a' Munka Első Részé kélzen lévén, ezt az Első egy Részét is különösen magában már fogom árultatni; és ugyan akkor már más helyekre is az Országba elküldözni; de olly formán, hogy a' ki ezt az Első Részét megvezi, a' Második Részért is akkor fizessen meg előre; ne hogy a' munka idővel tsonkán maradjon. — A' munka Első Részé ezeket foglalja magába: — 1. Az *Asthenológiát*, vagy a' Gyengeség okainak a' leírása. 1. *Tzikkoly*. Az *élhetőségről* (principium vitæ, a' mit *Hufeland* Élet erőnek nevez) való gondolatok — a) Az elő eszközös alkatás, vagy az élő eszközös test — b) Az izgatók. Az élhetőség feltartására való feltételek. Az eleven előeszközös alkatás. Bézáró Jegyzések az élhetőségről és a' halálról — 2. *Tz*. Az élet gyenge állapottjáról. A' gyenge élet következős. Az izgatóktól, az előeszközök alkatásától függ az élet. Az élet értelme. — 3. *Tz*. A' gyenge élet Jelei. A' gyenge élet közönséges Jelenései — 4. *Tz*. Különös fundamentomai, és ismértető jelei némelly előeszközökben, és azoknak a' sergeiben lévő gyenge életnek. — 5. *Tz*. Tavol lévő okai a' gyenge állapotnak. — 6. *Tz*. A' Nemzet, és az életidőszakafza gyengesége. —

7. Tz. A' gyengeségtől származó nyavalyák —
 8. Tz. A' gyengeségnek az élet tartóffágához va-
 ió arányúsága. — A' magam Jegyzéseiben le ir-
 tam, a' tehén kiliseket (kuhpöcken). Ez már ki
 is ván nyomtatva régen, és kezdődik a' Könyv
 19 oldalán, és tart a' 61 oldaláig, és így maga
 a' tehén kilisekről való tanítás 3 árkusokból áll,
 de sűrű cursiva betűkkel nyomtatva. Ittirtam:
 — 1) A' tehén kilisnek a' nevééről. 2) — a' fel-
 találásáról. — 3. az eredetéről. — 4. a' formájáról
 — 5. kaphat e' tehén kiliseket valaki egyfzernél
 többször? vagy meg foganszik e' a' tehén kilis
 valakin azután is, minekutánna az már egyszer
 himlős lett volna? — 6. El ragad o' a' tehén ki-
 lis egyfzernél többször? — 7. Azokról a' tessén
 vólt ki ütésekről, a' mellyek a' Londoni Ispo-
 tályban a' beöltött tehén kilisekkel együtt a' bőr-
 re ki jönni tapasztaltattak. 8. Nehéz e' a' tehén
 kilist Angliából elterjeszteni? — 9. A' tehén kilis
 be óltására telőző rendelésekről. — 10. Szük-
 séges e', hogy valami hideglelés mutogassa ma-
 gát a' tessben, az arról való bizonyos lételre,
 hogy a' tehén kilis ellent fog állani a' himlőzés-
 nek — 11. A' tehén kilis és a' himlő ugyan azon
 egy nyavalyák e', és tsak a' formájokban kü-
 lömböznek e' egymástól? — A' tehén kilis ólto-
 gatásának, a' himlő oltogatása felett való egye-
 nesebb, és messzébb lévő hasznai — 13. Lehet e'
 valami ellenvetést találni a' tehénkilisezés ellen?
 — 14. Vagynak e' olyan történetek, a' mellyek-
 ben a' tehén kilisek után a' himlő ismét elraga-
 dott volna? — 15. A' tehén kilis beóltását illető
 némelly Jegyzések — Ezt a' tehén kilisek leirá-
 sát ki nyomtatva az Országban már sokan el is
 kérték tőlem, és ki is adtam előre, míg a' Könyv
 többi Részé ki jönne; lőt a' minap egy Orvosjó
 Barátomnak is által adtam azt; és így ezt már
 sok helyeken hasznokra is fordittyák a' Haza-
 sák — minthogy még magyarul a' tehén kilise-

ket senki előttem le nem írta; a' Hazában pedig mindenfelé igyekeznek ezeknek a' béóltását elterjeszteni. — A' többi Jegyzéseim a' *Brown* életét, tudományát, a' *Röschlaub* magyarázatját, a' *Reil* állításait foglalják magokba. — A' Könyv II-ik és III-ik Részéről annak idejében fogom előre tudósítani a' Hazafiakat — Németül a' *Struve Asthenomakrobiotikája* III Részének az árra; Rf. 18 krájtzár híján; én pedig kedves Nemzetem iránt való kötelesség és szeretet, 's nem a' nyereség lelke által vezéreltetvén, ámbár az igen sok munkámban került, 's másfél évtendeig dolgozott Jegyzéseimmal meg is bővítettem azt: mind azon által az egész Munkát három forintonkon fogom adni: de csak azoknak, a' kik engemet meg bírálván, Részenként most Jősefi, azután Medárdusi, 's végre az Augústusi Pesti vásárkor fogják ezt szedni, és venni; és egy Rószért mindég előre fognak fizetni — Felhagyom pedig magamnak azt a' szabadságot, hogy egész-ízen kézen lévén a' Munkának mind a' III. Részre, azoknak, a' kik azt nem szedték Részenként, szabad akaratom szerint más árát szabhassam — Most tehát a' Jősefi Pesti vásárkor fog ennek a' Munkának az Első Részre árúztatni, de úgy, hogy a' kik ezt a' Részt megveszik, akkor egyzersmind a' II-ik Részt is megfizessenek, és így két Rforintokat fognak le fizetni; és ugyan ezek a' Hazafiak a' II-ik Részt fogják Medárdusi Pesti vásárkor ingyen kapni; de akkor ismét előre tartozzanak a' III-ik Részt megfizetni. És végre az Augústusi vásárkor ugyan az előre fizető Hazafiak, a' III-ik Részt ingyen fogják kapni. — Most Jősefi Pesti Vásárkor fog ez a' Munka találtatni — *Pesten*: Weingand, Kilian, és Kis István Könyváros Uraknál. — Magánál a' fordítónál; a' ki lakik a' Magyar útszában, Komlósi nevű órásnál. — Külömben pedig Magyar Országban mindenütt azokon a' helyeken fog találtatni az-

után ez a Munka, valahol csak a' *Hufeland Makrobiotikája* árultatott; csak éppen azt kéri ki magának a' fordító, hogy azon Jó Barátjyai, a' kik az ő kerésére a' Hufelandot már kétféle a' kezekhez venni méltóztattak, most ismét ha ezt az *Asthenomakrobiotikát* is kezekhez venni méltóztatnak, ne sajnállyanak most József Vásárkor Pestre bizonyos alkalmatosságokat a' fordítóhoz igazítani, egy levelkével együtt; a' mellyben írják is meg, mintegy hány nyomtatványt kívánnak. Mert könnyebb egy embert soknak, mint egy embernek sokat, kivált vásárkor felkeresni. — de ezt azért is akarom illy formán rendelni, hogy valami módon valakinek terhére ne lehessen az Exemplárok eladattatásával — a' mi nem tzelem; sőt ellenben a' Hazafiak hasznát keresem ebben is, nem a' magamét, a' mint eddig is azt meg bizonyítottam. Erdély Országába pedig Kolosvárra, a' P. P. Piaristák Collegiumába, Pater Dáni Sigmund Prof. Urnak a' kezébe küldök Exemp'árokat; azért a' kik Erdélyben venni akarnak a' nevezett Úrhoz irjanak. — Végre akárkinek adok itt Pesten, de magam, tiz Exemplárokat úgy, hogy előre fizessék meg csak kilentzért, 's a' tizediket ingyen reá adom.

Pesten, Jan. 23-ikán 1802.

Dokt. Kovács.

Jelentés.

Elször. Az Orvosi és Gazdasági Tudósítá. sokra teendő Előfizetésre nézve, úgy is már tudtára adódott az Erdemes Közönségnek az: hogy ezen Újjság formában ki adandó köz hasznú munkára 10 forintot az elztendőnek akarmelley részében ugyan, de csak egyszerre lehet le tenni, és akar melly hónapban érkezzen fel: az egész elztendőben ki jött árkusok mind meg fognak

küldtetni. Annival is inkább tehát, kik már pénzeiket a' Postára is fel küldötték, telyes reménységben lehetnek, hogy az említett munkát az egész 1802 re meg fogják kapni, mert bizonynyal a' mivel el haladt a' dolog, azzal el nem múlt.

Másodszor. Azon munkának, melyet a' tehén himlőnek régifégeről, el terjedéséről, bé óltása módjáról s. a. t. készítettem és az árrát 24 krajtzárokra határoztam, melléje még egy rajzolatot is készíttettem, melly a' gyermekekbe bé óltott tehén Himlőnek napról napra való termézetű változásait, és valóságos formáját tökéletesen elő adja, hogy így arról ki ki meg győződhessen, ha valyon igaz tehén himlő volt e' a' bé óltott személyen, vagy sem. Ezen rajzolat éppen a' lefesz, melyet Doktor *Beér* Bétsi Szem Orvos maga rajzolgatott le gondoffan, és Doktor *De Carrónak* által adott; ki is a' maga tehén himlőről írott munkája mellé azt igen szépen ki vágatta. Én is én munkám mellé ugyan azt vágattam ki. Mellyel is a' könyv árra 16 krajtzárral nevedett, következésképpen az egész munka árra 40 krajtzár lesz. A' mit csak azért jelentek itten, hogy azok, kik a' munka eránt rendelést tettek, tudhassák, mi által nevelődött a' munkának árra. Írtam Bétsbenn Febr. 9 dik napján. 1802-ben.

Sánderffi József
Orvos Doktor.

A' mai újság mellett küldjük a' Mezei Gazdaság' második Csomójának E. árkuását Erd. Öb. vasóinknak.

P. D.